

GALERIE

ANALÝZA STAVEBNÍHO TYPU

KRISTÝNA POTŮČKOVÁ

GALERIE

Na začátku bych ráda definovala, čím pro mne galerie je. Z úrovní daných touto definicí vychází struktura brožury.

Co to vlastně galerie jako stavební typ je můžeme definovat v několika úrovních a to zejména v rovině legislativní – tedy v rovině, která definuje čím galerie je pro zákon a ze které pramení normové požadavky na stavbu, v rovině funkční – která definuje, čím galerie je z hlediska své funkce, čemu slouží, z této roviny potom vycházejí typologické požadavky a parametry vnitřního prostředí, třetí rovinou je rovina významová – ta určuje jaký má stavba význam, co znamená, jakožto zpravidla metropolitní objekt, pro své okolí a vychází z ní veškeré urbanistické, ekonomické, ekologické, sociologické a další souvislosti a také všechny související požadavky – ať už dopravní či jiné.

FUNKČNÍ
ROVINA

str. 3-10

VÝZNAMOVÁ
ROVINA

str.11-20

LEGISLATIVNÍ
ROVINA

str.21-30

FUNKČNÍ ROVINA

Prostory galerie slouží několika funkcím a to jak primárním, tak doplňkovým.

Primárními funkcemi jsou zejména

ochrana uměleckých děl před poškozením, zničením či jejich ztrátou (ať už způsobenými nevhodnými podmínkami – vlhkostí, zářením, prachem apod., či lidským faktorem krádeží, vandalstvím apod.)

prezentace děl veřejnosti (odborné i laické) v co nejlepších podmínkách – za účely vzdělávání lidí, tříbení jejich vkusu, prezentace autora, šíření vytvořených hodnot a kultury apod. Tato funkce může vyžadovat členění objektu na část určenou pro objekty pro prezentaci veřejnosti a pro objekty určené pouze pro studium, či uchování. Dočasné výstavy, obměňované výstavy, archiv atd.

Tyto funkce jsou naplňovány ne pouze výstavními sály, ale rovněž například místnostmi pro balení, zasílání, správu, fotografii, konzervaci, uskladnění děl – depozitáře, restaurátorské dílny, hygienické zázemí, vstupními prostory, prostory pro organizaci a správu apod.

→ Pro studium – díla (mědirytiny, kresby atd.) se ukládají v deskách do skříní se zásuvkami (skříně: hloubka 80 cm, výška 160 cm).

Mezi sekundární funkce potom spadají nejrůznější funkce doplňkové, které může naplňovat polyfunkční společenský sál, auditorium, přednáškový sál, knihovna, kavárna, restaurace, obchod... Současným trendem je právě doplňování budov galerií o prostory naplňující tyto sekundární funkce.

FUNKČNÍ ROVINA

POŽADAVKY NA VYSTAVOVÁNÍ

Velikost a tvar místností

Dle některých teorií je každou skupinu exponátů (např. obrazů) vhodné umístit do vlastní místnosti, každý obraz pak ideálně na vlastní stěnu – z toho důvodu je ideální vytvořit prostor s více menšími místnostmi. Další výhodou je, že takto vzniká větší množství stěn – tedy výstavních ploch. Velikost místnosti by měla odpovídat velikosti obrazu – tj. pro velké obrazy je potřeba vyhradit více prostoru než pro drobné.

Při dimenzování prostor galerie je vhodné vycházet z následujících obecných prostorových požadavků:

Plocha stěny pro 1 obraz: 3-5 m²

Podlahová plocha pro 1 plastiku: 6-10 m²

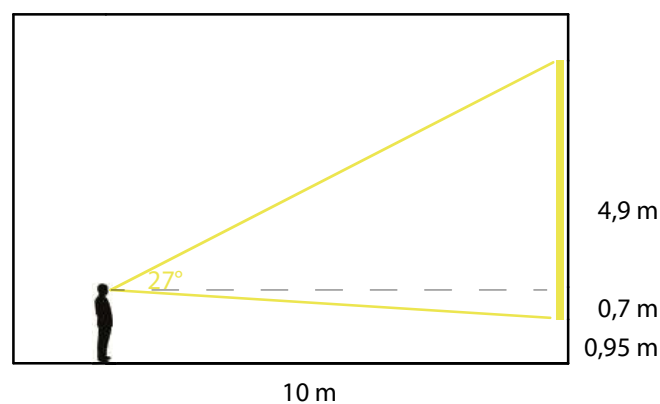
Plocha vitríny pro 400 mincí: 1 m²

Rozmístění exponátů

Vždy se snažíme, aby mohl pozorovatel sledovat vystavená díla s co nejmenší námahou a co nej pohodlněji, z toho důvodu dbáme na vhodné umístění obrazů, které by mělo vycházet z fyziologie vidění člověka. Velmi důležitý je zorný úhel, pokud totiž vhodně umístíme obraz dle tohoto aspektu, umožníme návštěvníku pozorovat dílo bez rušivého otáčení hlavou a zároveň ho vnímat jako celek.

Zorný úhel člověka je zpravidla 54°, když se díváme nahoru, máme tedy zorný úhel 27°, z těchto faktů by mělo vycházet rozmístění obrazů na stěnách, aby bylo umožněno jejich pohodlné pozorování. Modelovým případem je umístění obrazu ve vzdálenosti 10 m od diváka ve výšce 4,9 m nad rovinou jeho očí – toto umístění umožňuje pohodlně sledovat obraz až 70 cm pod osu oka. Menší obrazy je vhodné zavěsit těžištěm do výšky očí.

Střídání exponátů společně s vhodným tvarem a sledem místností funguje proti únavě návštěvníků.

obr. 1: zorný úhel a zavěšení obrazu

FUNKČNÍ ROVINA

Povrchy stěn: činitel odrazu světla

Při výběru úpravy povrchu stěn hraje důležitou roli tzv. činitel odrazu světla. Ten, jak název napovídá, udává, jaké množství světla se od povrchu odrazí a souvisí tak velmi úzce s barvou povrchu. Zjednodušeně řečeno paltí, že čím světlejší je barva, tím vyšší hodnoty je činitel odrazu světla, přičemž nabývá hodnot 0 – 1.

V galeriích je při výběru barvy stěny potřeba zvážit, jaké dílo bude v místnosti vystaveno, aby byla zajištěna správná gradace jasů. Pro světlejší, vzdušnější díla, jako například světlé akvarely, se užívají povrchy s vyššími činiteli odrazu světla (například krémová omítka s činitelem odrazu světla okolo 0,65), pro tmavé olejomalby v galeriích starých mistrů se naopak užívají stěny s tmavšími povrchy (např. hnědý nátěr s činitelem odrazu světla okolo 0,2). Barevnou úpravu povrchů stěn lze samozřejmě měnit dle toho, jaká expozice se momentálně v galerii nachází.

Vytvoření optimálních světelných podmínek pro návštěvníka: zraková účinnost a zraková pohoda

Pro tvorbu světelných podmínek v galerii je charakteristická snaha o dosažení co nejvyšší zrakové účinnosti (tedy stavu, kdy zrakem získáváme informace z prostoru s co nejmenší námahou) a zrakové pohody (tedy stavu, kdy se návštěvník

v prostoru cítí dobře, je mu vzhledově příjemný, nepadá na něj ani při delším pobytu únava a může bez překážek pozorovat prostor a vystavené exponáty, věnovat se zrakové úloze).

K dosažení těchto dvou cílů je důležité dbát například na geometrické charakteristiky prostoru, na typ, druh a rozmístění světelných zdrojů, hladiny osvětlenosti a jejich rovnoměrnost v různých rovinách, rozložení jasu v prostoru, barevné řešení prostoru, barevné podání prostoru (dané do jisté míry i typem světelného zdroje), estetické působení skladby jasů, vytváření vhodně umístěných zrakově přitažlivých bodů vyvážených oblastmi zrakového odpočinku, množství světla, zabránění oslnění. Velmi podstatné je vycházet z fyziologie lidského vidění a z charakteristik lidského oka, rovněž dbát na možné psychologické a somatologické vlivy.

Estetické působení skladby jasů, princip dominanty na pozadí

V galeriích se často užívá princip dominanty na pozadí.

Mezi dominantou a pozadím by měl být, co se týče charakteru jejich povrchů, textur a barev zachován mírný kontrast, který vede k vysoké zrakové účinnosti a pocitu harmonie. Příliš velký kontrast naopak způsobí klesání zrakové účinnosti a celkové dráždění pozorovatele.

FUNKČNÍ ROVINA

Ideální vztah jasů dominanty, bližšího pozadí a vzdálenějšího pozadí je 1:1/3:1/10. U dominanty a pozadí je to potom 1:1/3.

Vhodná volba skladby jasů může podpořit dynamiku prostoru, můžeme pomocí ní prostor trasovat a oživit, narušit stereotyp.

Zrakově přitažlivé body

Aby byla kompozice pro pozorovatele zajímavá, měla by obsahovat tzv. zrakově přitažlivé body, které prostor akcentují, zdůrazňují určitý prvek a napomáhají organizaci prostoru. Zrakově přitažlivé body fungují na principu tzv. psychosomatického reflexního jevu, kdy je oko přitahováno výraznými podněty - významné prvky prostoru mohou tedy být zdůrazněny nejen větším jasnem,

ale také kontrastem, či jiným tónem osvětlení. Obecně platí, že teplé světlo vystupuje do popředí, studené ustupuje.

Oblasti zrakového odpočinku

Nutnou protiváhou ke zrakově přitažlivým bodům jsou oblasti zrakového odpočinku, které slouží ke zrakové relaxaci a rovněž pomáhají vyloučit fototropní jev – tedy změnu barvy účinkem světla.

Při komponování skladby jasů, je třeba brát v potaz rovněž některé optické klamy. Například jas plochy se jeví vyšší, pokud je pozadí tmavší, což je způsobeno schopností adaptace oka. Dalším jevem, co může ohrozit pečlivou kompozici je například iradiace.

FUNKČNÍ ROVINA

POŽADAVKY NA VNITŘNÍ PROSTŘEDÍ

Z hlediska vnitřního prostředí jsou galerie poměrně náročnými stavbami, což vyplývá ze vzájemně se ne tak docela podporujících požadavků na vnitřní prostředí jejich primárních funkcí, z nichž jednou je ochrana uměleckých děl a druhou prezentace děl návštěvníkům. Je tedy nutno vytvořit prostředí, které by maximálně minimalizovalo svůj vliv na vystavená díla a zároveň umožnilo příjemný pobyt návštěvníkům. Pro galerijní vnitřní prostředí je stěžejní stabilní teplotně vlhkostní mikroklima a osvětlení.

TEPELNĚ VLHKOSTNÍ MIKROKLIMA

Vhodné teplotně vlhkostní mikroklima je možné zajistit pomocí ventilačního systému (vlhkost), nebo klimatizačního systému (teplota + vlhkost). Je žádoucí zvážit lehké obvodové konstrukce a rovněž množství, velikost a druh výplně prosklených ploch, případně jejich stínění.

Při návrhu je třeba vzít v úvahu konkrétní požadavky dané expozice – záleží na tom, co je vystavováno.

OSVĚTLENÍ

Osvětlení je důležitou kapitolou v rámci tvorby vnitřního prostředí galerií. Je nutné dbát jednak na jeho působení na vystavená díla – UV záření je poškozující, a zároveň na pozorovací podmínky

návštěvníků, kdy pro vytvoření zrakové pohody (tedy stavu, kdy je člověk schopen nerušeně vykonávat zrakovou činnost, aniž by ho to unavovalo) je nutné splnit řadu podmínek týkajících se zejména množství, kvality a rovnoměrnosti osvětlení, kterým se budu věnovat v následujících řádcích.

Množství světla

Platí, že zraková účinnost roste přímoúměrně stoupajícímu množství světla a to až do doby, kdy dojde k přesvětlení, které pozorovatele obtěžuje. Důležitým pojmem, pokud hovoříme o množství světla, je tzv. **intenzita osvětlení**. Ta se v galeriích, muzeích a výstavních prostorech obecně vyžaduje v úrovni **300 lx**, v prostorách pro čtení potom 500 lx.

Oslnění: Při přílišném množství světla může dojít k oslnění, kterého rozlišujeme několik druhů. Oslnění kontrastem vychází z adaptační schopnosti oka, kdy se v zorném poli vyskytne jas příliš velký v porovnání s tím, na který je momentálně oko adaptováno. Toto oslnění můžeme rozdělit na oslnění psychologické a fyziologické.

Oslnění psychologické má za následek odpoutání pozornosti pozorovatele od jeho zrakové úlohy, kdy si ani neuvedomuje, že jeho neschopnost soustředit se je vyvolána právě oslněním.

FUNKČNÍ ROVINA

Objektivně nedochází k žádným měřitelným změnám zrakových funkcí, pozorovatel však pociťuje zrakovou nepohodu a únavu.

Oslnění fyziologické je oslněním, které již způsobuje snížení zrakových schopností. Dochází ke snížení ostrosti vidění a rovněž kontrastní citlivosti. Krajním případem fyziologického oslnění je oslnění absolutní, což je případ, kdy jas přesáhne hranici adaptability lidského oka, oko tedy již není schopno vyrovnat se s vysokým jasnem adaptací a musí se zavřít. **Při denním osvětlení k tomuto jevu dochází při zhruba 200 000 nitů a při umělém při zhruba 3000 nitů.**

Množství světla v závislosti na konkrétních exponátech: Platí, že čím detailněji potřebujeme předměty pozorovat, tím kvalitněji by měla být místnost, kde jsou vystaveny, osvětlena. Obdobně je potřeba tím vyšší hladina osvětlení, čím je prostor složitější a bohatší.

Vliv na vnímání prostoru: Množství světla ovlivňuje naše vnímání prostoru – více osvětlený prostor se nám zdá větší a naopak málo osvětlený prostor se pocitově zmenší. Podobně ovlivňuje pocit velikosti prostoru zvolená barevnost stěn a stropu – tedy množství světla které odrážejí. Tmavý strop, či stěna se pocitově přibližuje.

Umístění světelného zdroje: Z výše uvedených

poznatků vyplývá, že zdroj osvětlení by neměl být umístěn v zorném poli pozorovatele – může způsobit oslnění, dále v důsledku psychosomatického reflexního jevu poutá pozornost pozorovatele na sebe, místo na vystavovaný objekt, což je rovněž nežádoucí.

Kvalita světla

Hovoříme-li o kvalitě světla, můžeme se zabývat mnoha jeho aspekty – zda je světlo umělé či přirozené, přímé či difuzní atd.

Umělé světlo: má řadu výhod - snadněji se reguluje a lépe jím můžeme vyrovnat extrémy, můžeme si ho snadno nastavit přesně tak, jak chceme a díky tomu, že je neměnné, víme, že takto bude působit vždy. Je předvídatelné a dostupné - známe všechny jeho parametry a můžeme ho dovést kamkoli a kdykoli – tedy i večer. Zároveň můžeme zvolit takové, co zajistí lepší ochranu exponátů.

Přirozené světlo: řadu z těchto benefitů neumožňuje, je však člověku nejbližší a umělé zdroje osvětlení se ho snaží co nejblíže napodobit.

Přirozené světlo tolik neunavuje, je zdarma, je ekologické, často však vyžaduje speciální stavební úpravy a důmyslnost projektu, poskytuje nejvěrnější podání barev.

FUNKČNÍ ROVINA

Výběr světelného zdroje

Zpravidla je nutné přirozené světlo doplnit o světlo umělé a to minimálně pro večerní hodiny. Abychom dosáhli požadované kvality osvětlení, je potom nezbytné dbát na níže uvedené parametry.

Index podání barev: Tzv. index podání barev vyjadřuje srovnatelnost barevného podání při osvětlení daným světelným zdrojem právě s normalizovaným denním světlem. Maximální hodnoty dosahují žárovky, které mají index podání barev 100 a tudíž jsou velmi dobře srovnatelné s denním světlem. Norma ČSN 36 0450 třídí barevné podání do 5 tříd, galerie musejí spadat do třídy 1, tedy s nejvyššími požadavky na index podání barev Ra, který se musí pohybovat mezi hodnotami 90 – 100.

Spektrum vyzařovaného světla: Dalším parametrem pro výběr světelného zdroje z hlediska barevného podání je spektrum vyzařovaného světla. Nejlepší vlastnosti z hlediska barevného podání a tedy i pohody pozorovatele (X negatívni emoce) mají světelné zdroje se spojitým spektrem, které však často mají zároveň menší měrný výkon.

VÝBĚR SVĚTELNÉHO ZDROJE					
ZDOJ OSVĚTLENÍ	INDEX PODÁNÍ BAREV	JAKOST PODÁNÍ BAREV		MĚRNÝ VÝKON [lm/W]	ŽIVOTNOST [h]
		ČSN 36 0450	DIN 5035		
obyčejná žárovka (halogenová)	90 - 100	1	1A	8 - 17	1 000
	90 - 100	1	1A	14 - 20	2 000 - 3 000
lineární kompaktní zářivka	70 - 95	1 - 3	1A, 1B, 2A	50 - 85	8 000
	80 - 95	1, 2	1A, 1B	42 - 60	8 000
halogenidová rtuťová výbojka	60 - 90	2, 3	1B, 2A, 2B	60 - 80	8 000 - 12 000
	40 - 80	3, 4	2A, 2B, 3	32 - 60	8 000 - 12 000
nízkotlaká sodíková výbojka	20 - 70	2, 5	1B, 3, 4	50 - 140	8 000 - 12 000
vysokotlaká sodíková výbojka	< 20	5	4	100 - 166	8 000 - 12 000
indukční zdroj	> 80	2	1B	70	60 000

FUNKČNÍ ROVINA

Difuzní světlo: Výhodou difuzního světla je, že umožňuje rovnoměrné nasvětlení celé místnosti. Pozorovatele ani jeho zrak neunavuje, nepoutá pozornost k jednotlivostem, nýbrž k celku. Na druhou stranu však příliš difuzní světlo může působit fádně, nepříjemně, vede ke snížení pozornosti, potlačuje stíny a také plasticitu, což je nevhodné zejména u prostorových objektů, jak bude rozvinuto později.

Přímé světlo: Přímé světlo je opakem světla difuzního a nejčastěji bývá užito v podobě směrového světla (tedy světla směrového charakteru) pro světelné modelování - to je založeno na skutečnosti, že trojrozměrný předmět se jeví rozdílně, pokud je nasvětlen poledníkovým, rovnoběžným či jiným osvětlením. **Bodové směrové osvětlení** vytváří v expozici zrakově přitažlivý bod, oživuje ji, poutá návštěvníka, zároveň také více unavuje, než světlo difuzní. Je vhodné pro zvýraznění významných bodů výstavy, ale nemělo by se nadužívat.

Zásady světelného modelování

Světlo by mělo být ideálně vedeno k předmětu s odklonem 5° - 45° od svislice (předmět nasvětlený shora ztrácí plasticitu). Obecně platí, že čím strměji je světlo vedeno, tím více se projeví dlouhé stíny, nevhodný kontrast mezi nsvětlenými a

nenasvětlenými plochami, předmět působí plošším dojmem. Předmět nasvětlený ve směru pohledu (zepředu ve vodorovné rovině) rovněž ztrácí plasticitu a znesnadňuje vnímání prostoru.

→ Ideálním nasvětlením je šikmo shora, nebo šikmo ze strany pod úhlem 30° toto nasvětlení maximálně podporuje plasticitu objektu a usnadňuje vnímání prostoru, eliminuje silné odrazy a dlouhé stíny. ←

Při světelném komponování prostoru galerie je tedy vhodné dbát několika základních zásad a faktů: zorný úhel návštěvníka je 27° , světlo by mělo dopadat pod úhlem 30° , postavení pozorovatele v šeru, vytvoření vyvážené světelné kompozice - difuzní i směrové světlo, umělé zdroje musí mít vysoký index podání barev.

FUNKČNÍ ROVINA

Specifické požadavky některých typů uměleckých děl

Plastické objekty: Nevhodné je příliš difuzní světlo, potlačující plasticitu objektů.

Zasklené obrazy: Je nutné dát pozor na potenciální odlesky.

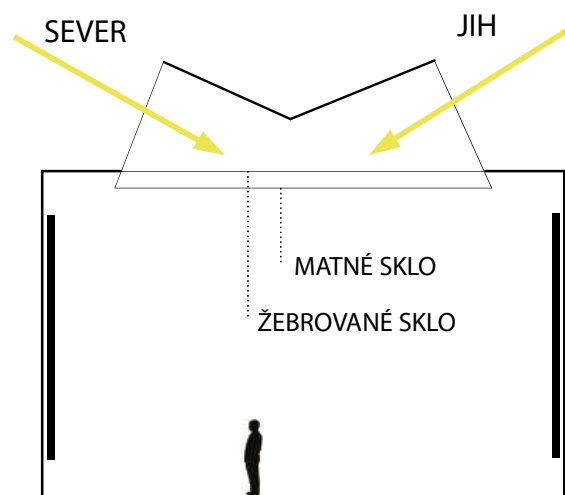
Velkoplošné obrazy: Ideální je difuzní osvětlení s postavením pozorovatele v šeru.

Úskalí nasvětlování exponátů

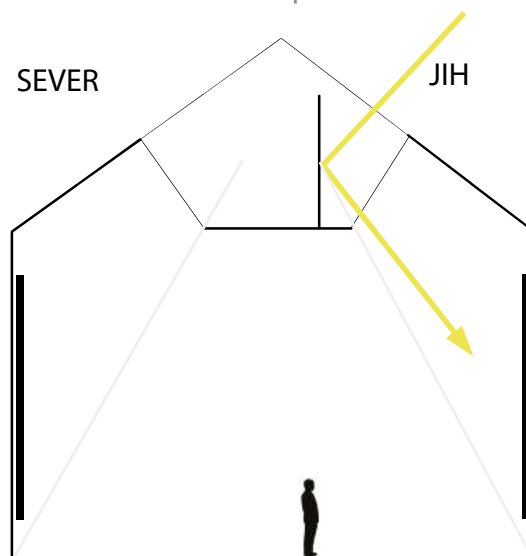
Při nasvětlování exponátů se můžeme setkat s několika problémy. Časté jsou **odlesky**, které se řeší zpravidla nakloněním obrazů, osvětlení prostoru by však mělo být ideálně řešeno tak, aby odlesky nevznikaly. Dalším problémem bývá **nerovnoměrná osvětlenost** půdorysné výstavní plochy, **nevhodné umístění zdroje světla** v zorném poli pozorovatele, **nevhodné směřování pozornosti**, která může být poutána nepotratnými částmi prostoru – velmi problematické jsou v tomto smyslu kromě světelných zdrojů také syté barvy a lesklé plochy, kterým je proto vhodné se vyhnout. Zároveň je dobré se vyvarovat výrazným signalizačním prvkům odpoutávajícím pozornost od exponátů (šipky na WC apod.) a věnovat pozornost jejich decentnímu ztvárnění.

UV záření degraduje exponáty, je proto vhodné zabránit, aby přímé denní světlo dopadalo na

exponáty. Nejčastěji užívanými prvky pro zajištění rozptýleného osvětlení jsou světlolamy, difuzní zasklení, slunolamy, odrazné plochy atd.

obr. 2: ideální osvětlení výstavního sálu dle tzv. bostonského pokusu

obr. 2: rovnoměrně oboustranně osvětlený výstavní sál dle S. H. Seagera

FUNKČNÍ ROVINA

OSVĚTLENÍ PROSTOR - AMERICKÝ A EVROPSKÝ PRINCIP

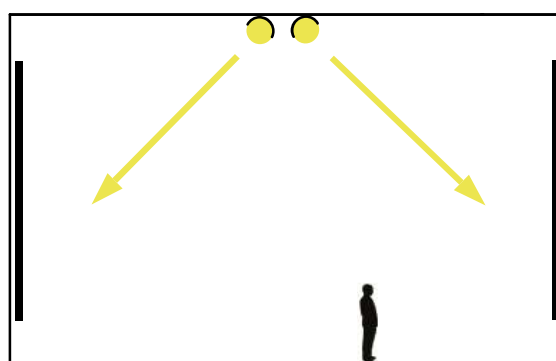
V rámci problematiky osvětlování výstavních prostorů rozlišujeme dva základní přístupy:

Americký přístup

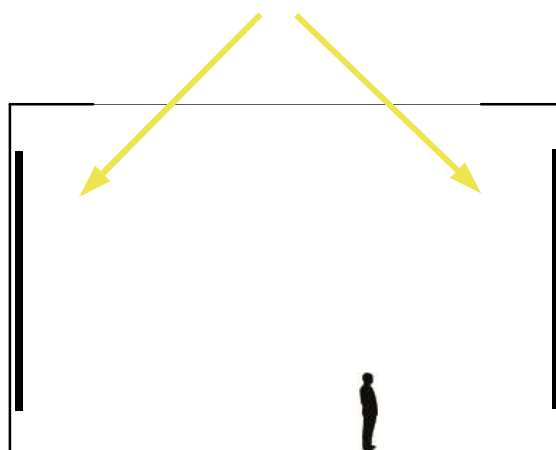
Americký přístup vychází z pojetí bunkru a je charakteristický tím, že návštěvníkovi umožňuje spatřit exponát v neměnných podmínkách bez ohledu na denní či roční dobu, počasí apod. Galerie tedy návštěvníku zprostředkuje i při opakované návštěvě vždy znovu stejný zážitek. Tento přístup je založen zejména na užití umělého osvětlení, které vytvoření výše popsaných podmínek umožňuje.

Evropský přístup

Evropský přístup oproti tomu využívá značnou měrou osvětlení přirozené. Snaží se nevyjímat exponát ze života a promítat do návštěvníkova zážitku danou chvíli se všemi jejími aspekty. Pokud tedy galerii navštívíme ráno za jasného letního dne, budeme mít ze stejné bílé plastiky odrážející sluneční světlo podstatně odlišný zážitek, než navštívíme-li ji při západu slunce či během sněžné vánice. Evropský přístup pojímá proměnlivost denního světla jako kvalitu, ne jako nedostatek a snaží se ji při komponování galerijních prostor využít pro posílení návštěvníkova zážitku. Tento přístup také umožňuje intenzivnější kontakt mezi vnitřním prostředím galerie a exteriérem.

obr. 3: americký přístup k osvětlování galerií

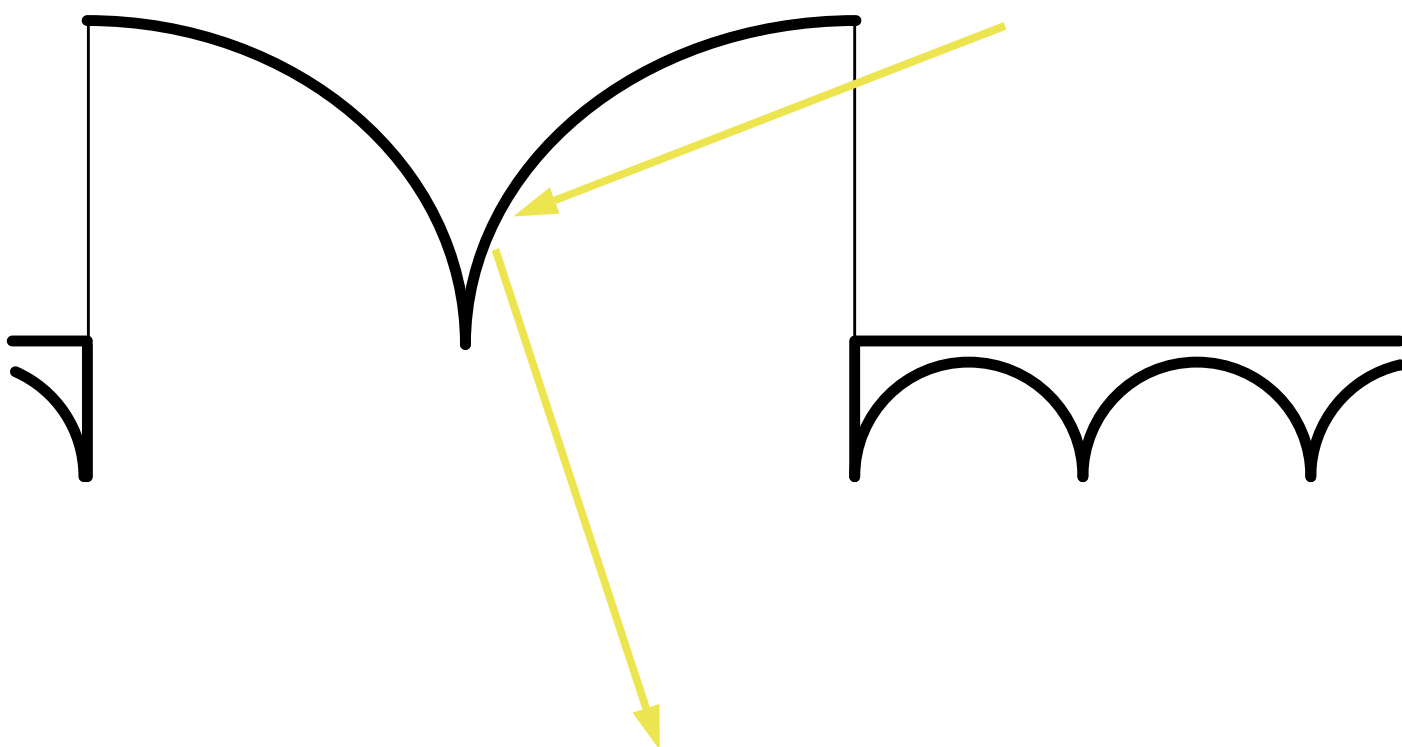

obr. 3: evropský přístup k osvětlování galerií

pozn.: umělé osvětlení se často umísťuje tak, aby napodobovalo osvětlení přirozené - je tak dosaženo nejen ideálního úhlu nasvětlení, ale rovněž příjemného pocitu.

REFERENCE

NADACE MAEGHT

Nadace Maeght je muzum moderního umění v jihovýchodní Francii. Stavba je pozoruhodná svým konceptem - je komponována společně se svými zahradami. Tyto zahrady jsou pojety jako architektonizovaný prostor rovněž sloužící pro vystavování uměleckých děl a rozšiřující tak prostory galerie s tou výhodou, že umožňuje vystavení děl v jedinečném prostředí a atmosféře.

Osvětlení prostoru je zajištěno pomocí denního osvětlení dovedeného do prostoru především světlíky a využívajícího princip bazilikálního osvětlení v kombinaci s osvětlením umělým, které je rozptylováno odrazem od klenutých ploch stropu.

zdroj fotografií: commons.wikimedia.org

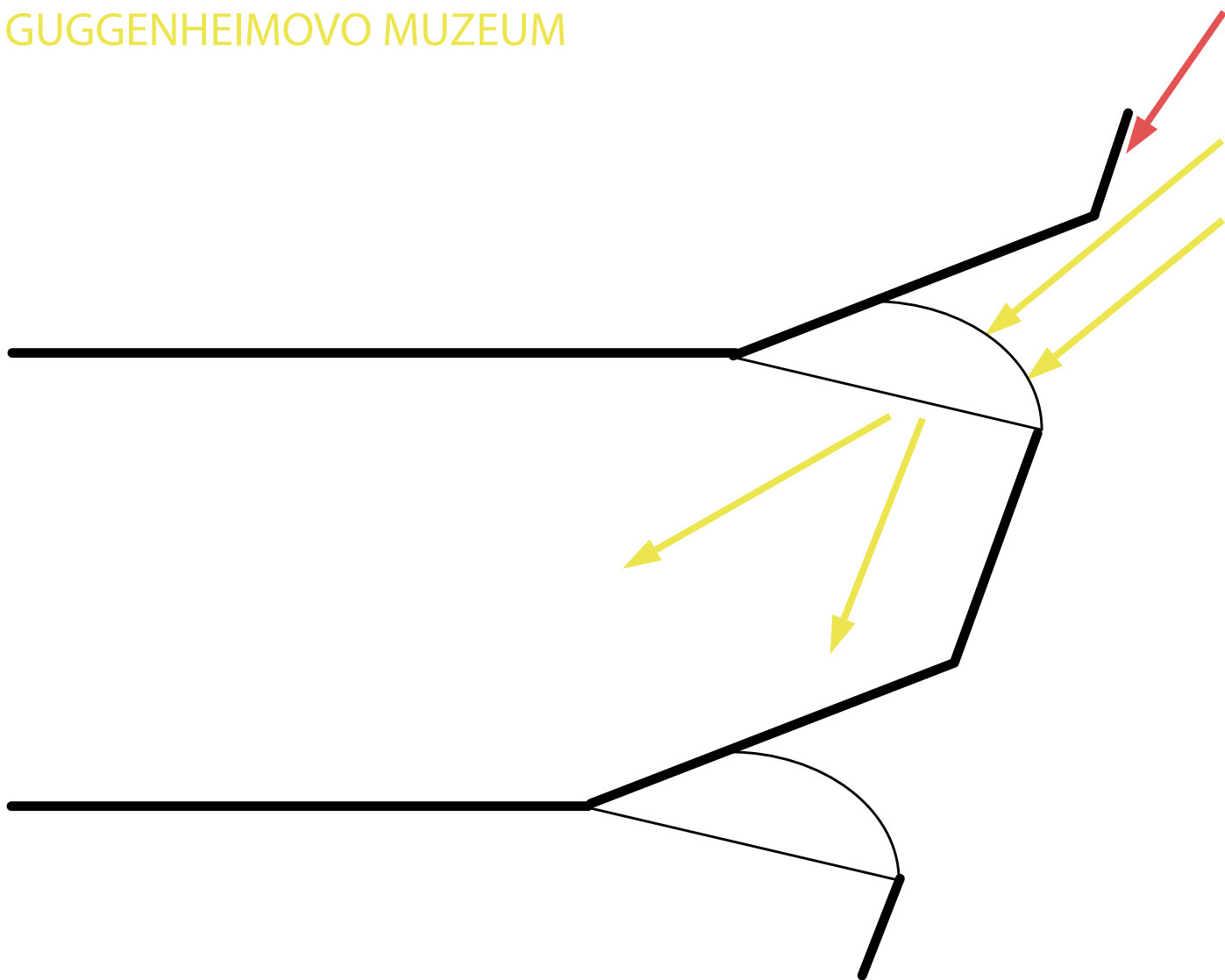
KAPITOLA 1

AUTOR: Josep Lluís Sert i López
MÍSTO: Saint-Paul de Vence, jihovýchodní Francie
OTEVŘENO: 1964

REFERENCE

GUGGENHEIMOVO MUZEUM

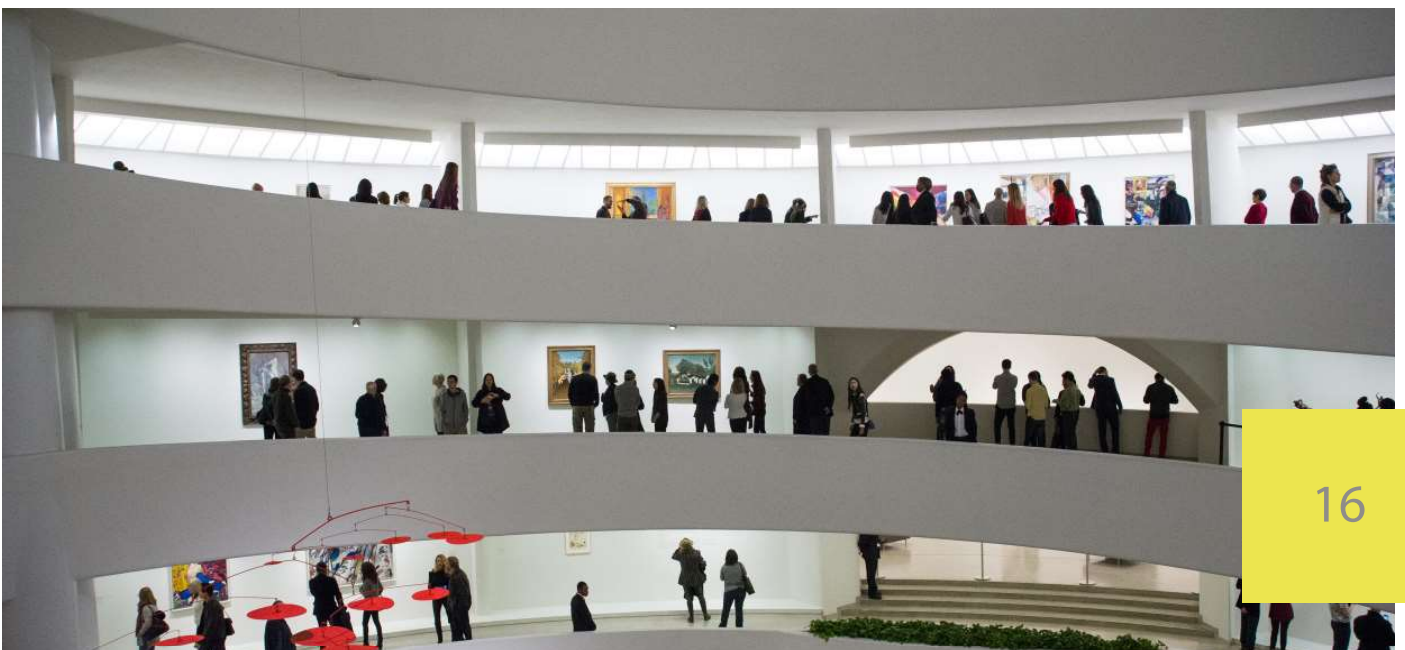

Guggenheimovo muzeum v New Yorku je jedno nejznámějších muzeí moderního umění. Je pozoruhodné svým inovativním řešením jakožto souvislé stoupající rampy, kterému je podřízena celá hmota a vzhled budovy.

Osvětlení využívá několika zajímavých principů. Jednak je to horní osvětlení centrálního prostoru, který v podobě jakéhosi zastřešeného atria vertikálně prochází skrz celou budovu a distribuuje tak světlo i do přiléhajících prostor. Dále je to princip světlíků, jež jsou stíněny přesahujícími horními patry tak, aby do nich nevcházelo ostré polední slunce, ale aby naopak zachytávaly a rozptylovaly do interiéru slunce nižší.

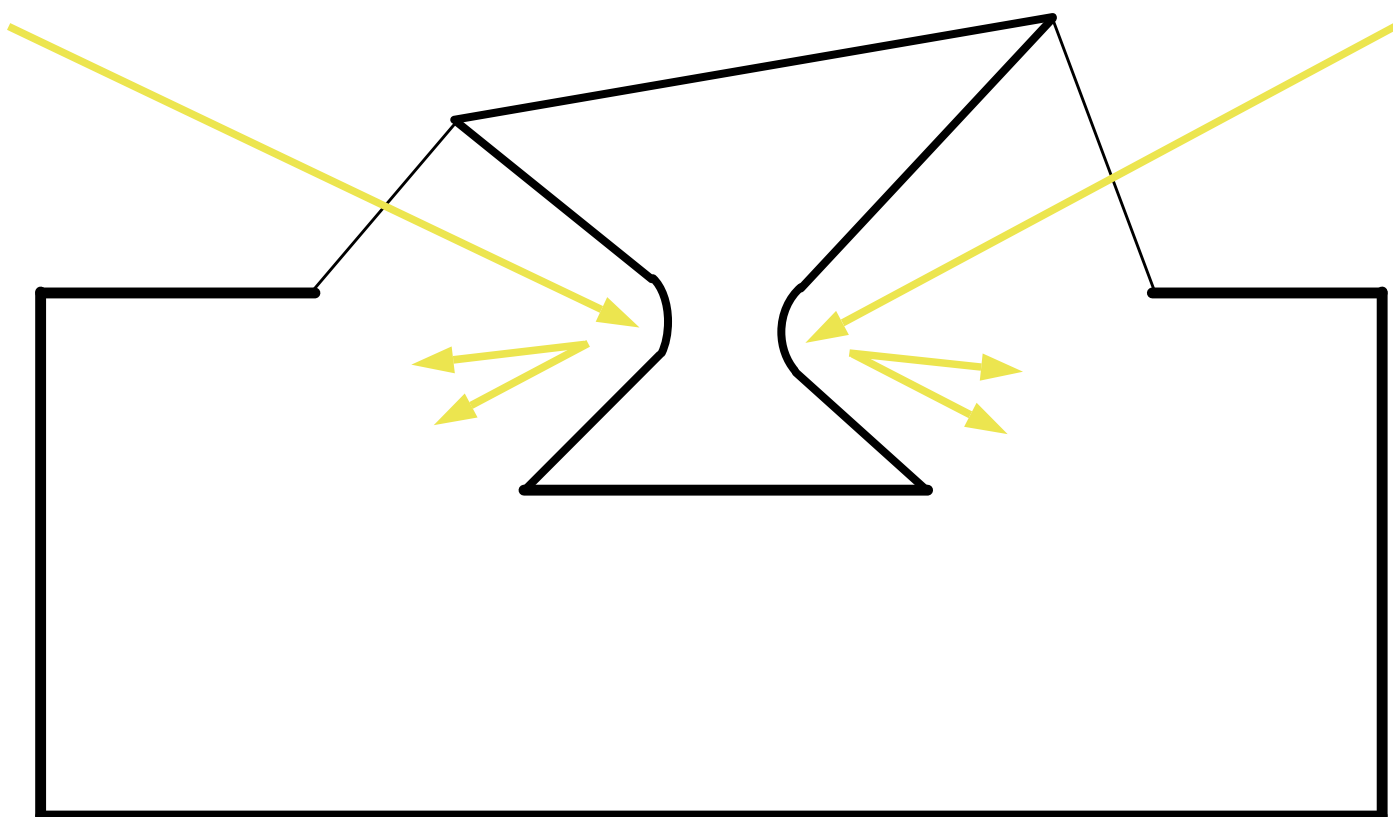
KAPITOLA 1

AUTOR: Frank Lloyd Wright
MÍSTO: New York, USA
OTEVŘENO: 1939

REFERENCE

KUNSTEN - MUZEUM MODERNÍHO UMĚNÍ V AALBORGU

Kunsten je významným muzeem moderního umění v Dánském Aalborgu.

Muzeum představuje další důsledný příklad aplikace tzv. evropského přístupu ke galerijnímu prostoru, kterému jsem se věnovala v předchozí části této kapitoly. Autoři stavby maximálně využili potenciál severského prostředí s velmi ceněným tzv. severským světlem a vytvořili stavbu, která díky obrovskému množství světlíků, jejichž světlo je důmyslně rozptylováno po prostoru galerie (na uvedeném schématu například pomocí bílého průvlaku, jehož stěny jsou zakřivené), prezentuje vystavená díla v měnícím se denním světle.

zdroj fotografií: commons.wikimedia.org

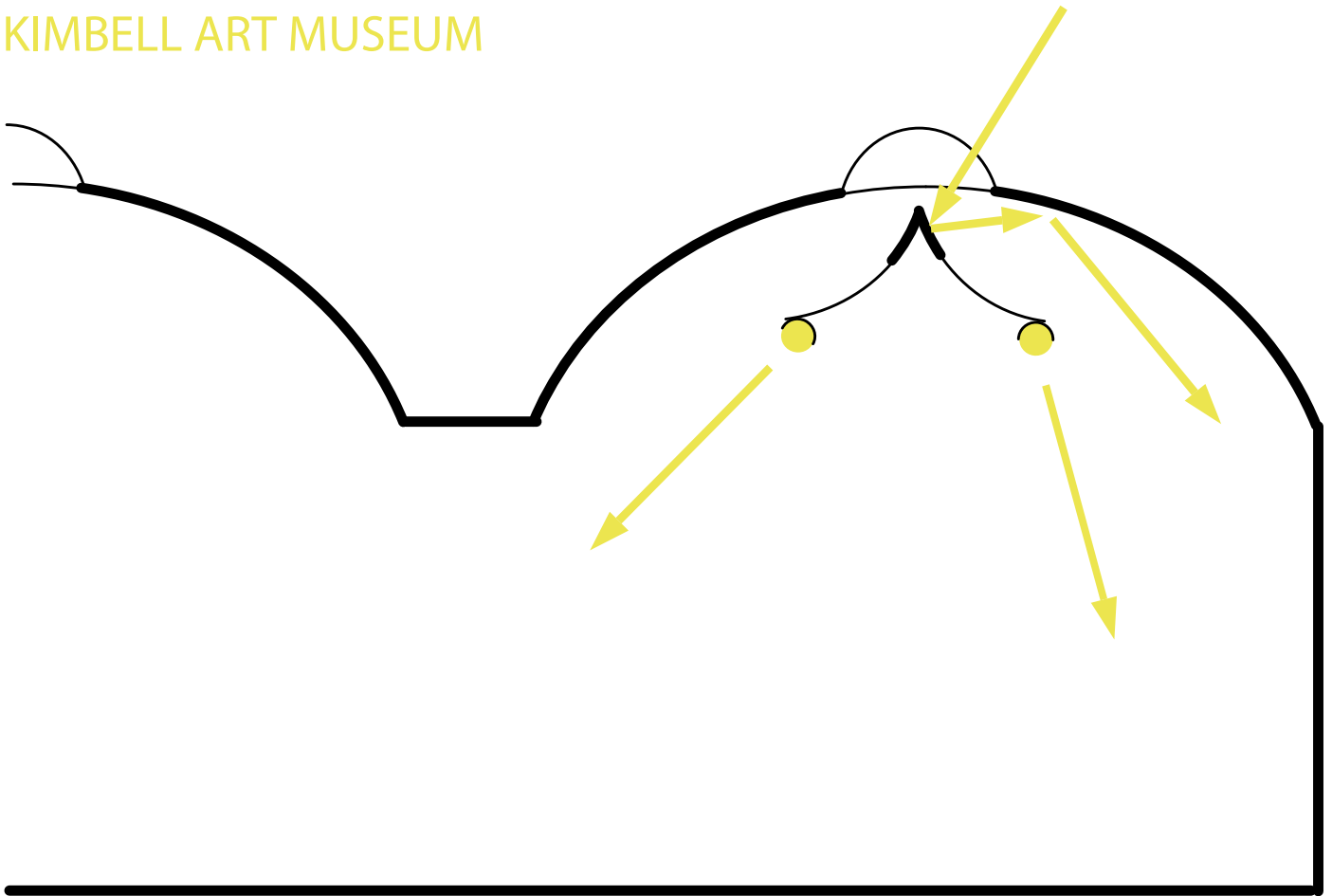
KAPITOLA 1

AUTOR: Alvar a Elissa Aalto, Jean-Jacques Barué
MÍSTO: Aalborg, Dánsko
OTEVŘENO: 1972

REFERENCE

KIMBELL ART MUSEUM

Kimbell Art Museum je stavba známá jako jedno z nejvýznamnějších děl architektury 20. století.

Velmi ceněný je v galerii právě přístup ke světlu a jeho pověstné proudy stříbřitého světla omývající zaklenuté stropy. L. Kahn se při práci na tomto projektu nezabýval pouze množstvím světla, které je třeba do galerie přivést, ale zajímala ho i jeho kvalita - chtěl do galerie přivést stříbřitou složku oblohového světla a nazelenalé světlo odrážené vegetací a tím dosáhnout specifické atmosféry v interiéru. A to se mu také podařilo.

Denní osvětlení je přiváděno střešními světlíky a následně odráženo na klenuté stropy, které ho rozptylují rovnoměrně do celého interiéru. V večerních hodinách je možné takto rozptylovat i světlo umělé, což výrazně zlepšuje kvalitu nasvětlení prostoru oproti přímému umělému světlu.

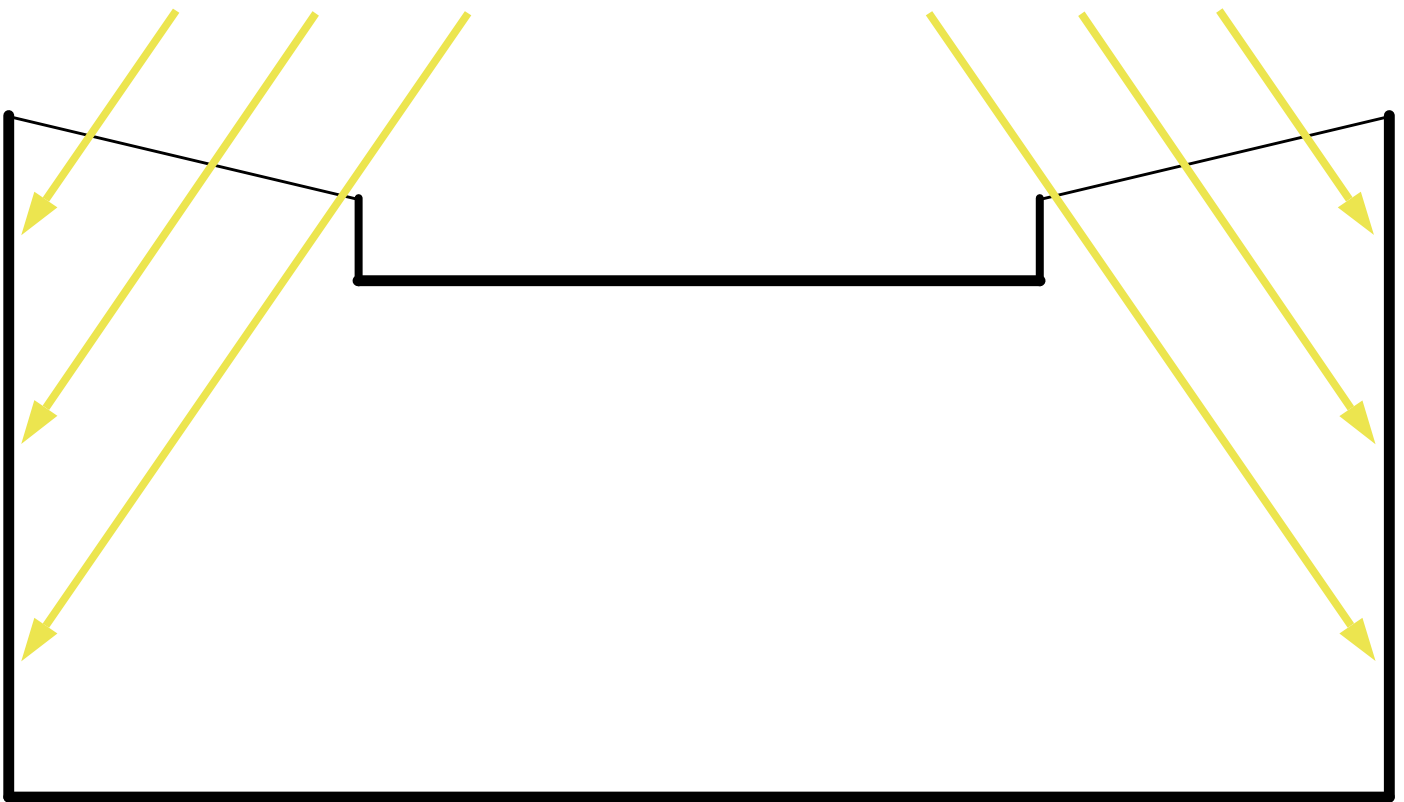
KAPITOLA 1

AUTOR: Louis L. Kahn
MÍSTO: Fort Worth, Texas
OTEVŘENO: 1972

REFERENCE

KUNSTHALLE

Umělecká hala v Brémách byla postavena roku 1849 a roku 1902 byla významně přestavěna architektem Eduardem Gildemeisterem. Od té doby se dočkala ještě několika rozšíření.

Významným a zajímavým principem nasvětlení, který se v hale uplatňuje je princip nasvětlení pomocí světlíků či atria, kdy je světlo odráženo přiléhajícími stěnami a rozptylováno tak do prostoru.

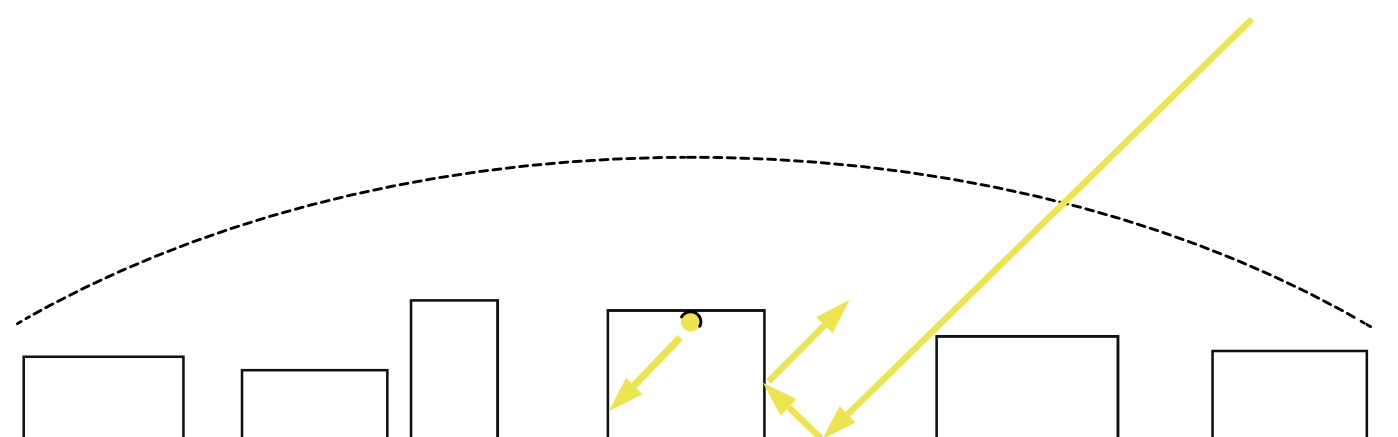
KAPITOLA 1

AUTOR: Eduard Gildemeister
MÍSTO: Brémy, Německo
OTEVŘENO: 1902

REFERENCE - SOUČASNÝ TREND

LOUVRE ABÚ DHABÍ

V současnosti se objevuje celá škála přístupů k architektuře. V galerijní architektuře je tato pluralita tím výraznější, že se jedná o velmi značně umělecky pojímaný stavební druh. Zajímavým příkladem současné galerijní architektury je nová pobočka Louvru, která byla otevřena v listopadu v Abú Dhabí.

Galerii je možné rozdělit na polouzavřený prostor krytý perforovaným diskem a vlastní výstavní prostory uzavřené v drobnějších objemech kvádrů rozesetých pod kovovým baldachýnem.

Zatímco vlastní výstavní prostory jsou nasvíceny umělým osvětlením, odpovídají tak spíše americkému přístupu k výstavnímu prostoru a jejich osvětlení je možno pečlivě regulovat, mezilehlé prostory „foyer“ jsou nasvětleny přímým denním světlem, které je propouštěno skulinami v kovovém baldachýnu - ten je tvořen spleťtí kovových ornamentů odkazujících na kulturní prostředí, v němž se stavba nachází. Ve „foyer“ je tak vytvořena hra drobných mihotavých světél odrážejících se od vody a stěn výstavních sálů, která vytváří atmosféru neskutečna.

KAPITOLA 1

AUTOR: Jean Nouvel
MÍSTO: Abú Dhabí, Spojené arabské emiráty
OTEVŘENO: 2017

VÝZNAMOVÁ ROVINA

Galerie mají z hlediska svého významu tendenci stát se metropolitní stavbou, tedy stavbou jejíž význam přesahuje hranice obce, v níž se nachází. Z tohoto důvodu je nezbytné věnovat pozornost kromě návrhu samotné stavby rovněž následujícím oblastem.

Urbanistické vazby v širším měřítku: Z hlediska urbanistických souvislostí je vhodné se věnovat zejména otázce jak se mohou návštěvníci do galerie dostat a jak jejich příchod ovlivní danou obec.

Dobrá dostupnost galerie je klíčová. Obecně platí, že by měla být zajištěna jak pro individuální, tak hromadnou dopravu.

Příchod návštěvníků do obce může být velkým benefitem, pokud je obec na jejich příchod připravená.

Urbanistické vazby v menším měřítku:

Pro galerii by měl být zajištěn odpovídající počet parkovacích stání v adekvátní vzdálenosti od vstupu.

Pokud je spádová oblast rozsáhlá, je vhodné zvážit, zda okolí galerie nabízí odpovídající kapacitu ubytování pro návštěvníky.

Doprovodné funkce mohou mít určité specifické požadavky.

Množství návštěvníků by měla odpovídat

úprava okolí galerie. Nutný je adekvátní přepravní prostor sloužící jako rozptylová plocha, vybavený odpovídajícím městským mobiliárem v dostatečném počtu.

Umístění galerie: Galerie je stavba, která své okolí nijak výrazně nezatěžuje (kromě možného nárůstu dopravy) a nevyžaduje ochranné pásmo. Sama by se ale měla nacházet spíše v prostředí klidném a příjemném, aby bylo možné zajistit požadované vnitřní prostředí.

Sociologické a ekonomické souvislosti:

Galerie svým zaměřením přitahuje do obce určitý typ lidí. Pro obci je výhodné si definovat o jaký typ turistů se jedná a nabídnout této skupině další příležitosti. Ideální z hlediska turismu je nabídnout takové příležitosti, aby návštěvník zůstal přes noc.

V závislosti na své velikosti galerie generuje určité množství pracovních příležitostí pro lidi z okolí. Může nabízet jak nekvalifikovanou práci, tak vysoce odborné pozice (restaurátor apod.).

Vytvořením místa zájmu nejenže stoupá lukrativita obce i jejího okolí, ale může také klesnout kriminalita v oblasti. Oba tyto vlivy se můžou projevit zvýšením cen

VÝZNAMOVÁ ROVINA

nemovitostí v oblasti. Zároveň dochází ke zvýšení atraktivity oblasti pro investory, zlepšení podnikatelských příležitostí apod.

Ekologické souvislosti: Výstavba galerie může souviset se zábořem zeleně, avšak může také znamenat využití zanedbaného území a tím pádem ekologický benefit. Z tohoto hlediska je vhodné umístění galerií do historických objektů.

LEGISLATIVNÍ ROVINA

Stavby galerií spadají z hlediska legislativy do několika kategorií, dle toho jsou na ně kladeny požadavky. Níže uvádím nejvýznamnější dokumenty, které se týkají navrhování galerií a jejichž dodržení vyžaduje, či může vyžadovat zákon.

Vyhláška 398/2009 Sb. O obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

Dle vyhlášky 398/2009 Sb. (paragraf 6, odstavec 1) se galerie, jakožto stavba pro kulturu, řadí mezi stavby občanského vybavení a vztahují se tedy na ni určité požadavky této vyhlášky a jejích příloh, jejichž výčet je uveden rovněž v paragrafu 6.

Vyhláška 268/2009 Sb. O technických požadavcích na stavby

Vyhláška 268/2009 Sb. rovněž definuje požadavky na galerie a to konkrétně v několika rovinách – jednak definuje požadavky pro všechny stavby v působnosti obecných stavebních úřadů, kam spadá i galerie, dále definuje požadavky pro stavby se shromažďovacím prostorem, kam za přesáhnutí určitých mezních hodnot hustoty osob v budově může patřit i stavba pro kulturu (kam spadá galerie) a také definuje požadavky pro stavby občanského vybavení.

LEGISLATIVNÍ ROVINA